

Vabadussõja Tähistel.

HIND 5 SENTI.

Väljaandja: VABADUSSÕJA MÄLESTAMISE KOMITEE.

Vastutav- ja tegevtoimetaja: kolonelleitnant O. KURVITS.

Toimetuse aadress: Tallinn, Pagari t. 1; telef. kaitsväe 195.

Nr. 3 (12)

Tallinnas, 17. aprillil.

1935.

Hukkub.

Maailm läheb hukka ja tema himu, aga kes Jumala tahtmist teeb, jääb igavesti.

1. Joh. 2, 17.

Kas ta tõesti hukkub? Maailm seda ise ei usu. Ta arvab, et on veel ees pikad elupäevad ja aastad. Hukkumine alles kaugel, tundmata ja nägemata mägede taga. Kõik rahvad ja maailmad on niiviisi arvanud ja loomulikult ei tunnista ka praegune maailm oma hukkumist. Kes iganes on julgenud kuulutada maailmale kadu ja lõppu, seda ennast mõisteti hukka ja visati kividega surnuks.

Kuid meie teame, et neil julgetel inimestel, kes hoiatasid maailma kadu ja surma eest, oli siiski õigus, sest arvata riigid ja rahvad on kadunud ja kustunud nagu tähed, kellel ei ole kindlat asukohta ja kelle nimigi ei teata. Üks tuhande-aastane riik on näiteks juba väga vana ja elatunud. Ja kui meie otsime põhjust, miks maailm ja tema rahvad siiski hukkuvad, siis leiame seda kõige selgemini märgitud pühas raamatus. Maailm hukkub ühes oma himuga ja see himu ongi hukkamise põhjus. Maailm soovib, himustab ja tahab alati võimu, tahab valitseda ja rõhuda ning suruda nõrgemat ja jõuetumat. Maailma himu on koondunud ühte kohta, et elült võtta ja välja pigistada kõike, mis seal üldse on olemas. Maailm on alati pidanud tänast päeva tähtsamaks kui homset ja on seletanud, et tuleb elada tänapäevale. Mõne aja eest läbistas sõnum ajalehti, et on avastatud ja leitud uus täht, mis päevpäevalt suureneb oma valguse poolest. Teist nii heledat tähte ei ole. Oletatakse, et see täht on süttinud kokkupõrke läbi mõne teise tähega. Ta põleb. Ei või siis kesta selle tähe valgus ja sära kuigi kaua. Sest põleja on õieti surija, kelle elujõud vastu peab vaid üürikest aega. Kas ei ole see hele täht süttinud selleks, et inimesi hoiatada. Kokkupõrked, vaen ja viha, alatised ähvardused, sõja ja jõuga purustada riike ja rahvaid, tekitavad leegi, milles võib kergesti hukkuda see maailm ja tema elanikkond. Kõik väline hiilgus ja võidujooks relvastuses, majanduses, poliitikas ja teaduses on põleva tähe eelsünd ja eellugu, mis võib kord süttida, surmaks ja hukatuseks. Harva ilmuvad ajaloos sarnased eritähed, aga kui nad tulevad, siis on nad suurte aegade tähendusrikkad hoiatusmärgid, väljapandud ja kirjutatud taeva laotusse ka meile hoiatuseks.

Eriti väike rahvas peab suure hoolega jälgima ajamärke ja ei tohi elada üksi omaette. Kõik ohvrid, mis on toodud väiksearvulise rahva poolt enese määramiseks ja enese vabastamiseks, on niivõrt suured ja vaurikkad, et nad kohustavad meidki alati tähelepäema igavesi hoiatusi: maailm läheb kergesti hukka ühes oma himu ja tahtmisega. Meie aga hukkuda ei taha, sellepärast otsime igal ajal abinõusid ja uusi jõuallikaid, mis meid hoiavad purustuste ja õnnetuste eest. Üks vaid jõud on olemas, mis maailma tahet pidurdab ja surub tagasi, teeb pehmemaks ja soojemaks kõige karmimad sõnad, soovid ja kõige külmemad käed. Jumala tahtmine võib inimesi päästa. See läheb aga risti lahku maailma himust, soovidest ning unistustest. Arusaadavalt ei hukku need, kes Jumala tahtmist oma elu ja töö aluseks võtavad. Mis Jumal tahab, see on

meile kõigile pävaselge. Ta tahab, et võidule pääseksid maailmas sarnased jõud, nagu seda on usk, lootus, sõprus, lepitus ja armastus. Need salajõud ei kuulu unistuste valdkonda, vaid on inimsoo ajaloos tuhat ja tuhat korda proovitud kalliskivid, mis kunagi oma väärtust ja läiget ei ole kaotanud. Jumal tahab, et meie hakkaksime igal juhul otsima inimese hinge võrratu suurt väärtust, kui seda hinge juhivad tema sügavustes sõprus, lugupidamine ja armastus. Kus iganes üksik inimene, väike hulk inimesi ja suured hulgad lasevad endid juhtida Jumala tahtest, seal kustub silmist põleva tähe tulekiri, et kõik hukkub — maailm ja tema himu. Meile tuleks õnne ja uut jõudu nagu pilvedest sülle kui meie leiaksime üksteist Jumala tahtmise nimel. Kahjuks segab meidki maailma himu ja

tahe üksteist valitseda, suruda ja halvaks teha. Meiegi püüame heameelega näha teises vaid orja, kellel ei tohi olla oma arvamist ja arusaamist. Praegune maailm oma suure hariduse ja kultuuriga ei panegi tähele, kuidas ta katsub kasvatada orjameelt ja orja oskust, nii mõelda ja kõnelda, kuidas kästakse. Seda maailma himu ei tohi iialgi kinni katta Jumala nimel ja Jumala tahtega. Nagu need, kes käivad kuristikul kaldal, ei tohi vahtida alla sügavusse, siis võivad nad kaotada kergesti tasakaalu, nii ei taha ka meie tunnustada ja kõnelda vaid lähenevast maailma hukkamisest ja sõjast küll aga kindlasti tähele panna hoiatavaid ajamärke ja vaadata ettepoole, kust meile paistab selgesti silma meie rahva kindlustatud vabadus ja tulevik, armastatud kodumaa pind ja seda kõike varjab ja hoiab oma kaitse all Jumala püha tahtmine. Maailm läheb hukka ja tema himu, aga kes Jumala tahtmist teeb, see jääb igavesti. Eks Jumal meile ise anna jõudu ja rammu käia tema teedel.

Jaan Lattik.

Mõtteid mälestussammastest.

Kolonel A. SIMON.

Kodumaal on püstitatud senini juba Vabadussõja mälestussambaid õige rohkearvuliselt. Ametikohtusena on mul varemalt tulnud osa võtta õige paljude sammaste avamisest, mis mulle võimaldanud mõningaid tähelepanekuid.

Üldiselt võib märkida, et rahvas on jõudumööda püüdnud täita oma kohustusi Vabadussõja ja selles langenud kangelaste jäädvustamisel. Tähtis ei ole ju mälestusmärkide suurus, dimensioonid ja nende kallidus. Selles ei suudaks meie kunagi võistelda suurrahvastega ja -riikidega. Hinnata tuleb just rahva tahet, püüdu, ja sellest ei ole meil puudu.

Võtame näitena Pärnu kalmistul kujur A. Adamsoni kavandi järele püstitatud monumenti. Ka siin pole tegemist mingi eriti kalli ehitusega. Sammas on lihtne ja võrdlemisi ka odav. Kuid mulje on seda sügavam ja suurejoonelisem. Kes kord tähelepanelikult seda sammast vaadeldud, ei unusta kunagi

selle reljeefkujutust: ema oma kahe lapsega seismas samba astmel, käsi toetatuna uksele. Monumenti ja selle väljenduse on kunstnik tabanud sambal sedavõrt loomutruult ja piltlikult, et vaadeldes seda südamest kaasa tunned emale ja justkui ise ka ootaks ukse avamist ning oodatava sisseastumist.

Narva-Jõesuu mälestussammas — kas ei seis siin valvur riigi idapiiril, käsi mõõgaga väljasirutatud, ähvarduseks iga vaenlasele, kes julgeks välja astuda meie kodumaa vastu.

Väga huvitav on ka Kadrina mälestussammas, mis püstitatud Kadrina kihelkonna elanikkude poolt kokkutoodud kividest. Vaadates Kadrina mälestussammast, tuleb tahtmatult meelde Poola ajaloolises linnas, Krakovis, püstitatud poola rahva suurima vabadusvõitleja Kostjuško mälestusmonument — kuningas, mis vägevalt kerkinud rahva poolt kok- (Järg 2. lk.)

Seadaanne.

Teatan austatud kaubarvitajatele, et võtsin üle mehaanilise jalanõude tööstuse

FLAMINGO

Vabrik töötab edasi valmistades endises headuses uuemais mustreis ja fassongides igasugused jalanõusid. Kaubamärk „FLAMINGO“ on endine.

Hinnad endiselt odavamad.

Vabriku saaduste müügi kohad: Pärnus, Rütli tän. 39; Valgas, Kesk tän. 28; Petseris, Turuplats 10 ja paremais kodumaa jalanõude ärides.

Austusega Karl Hinrichson
endine vabriku tehniline juhataja

Vabrik ja kontor: Tallinn, Õllepruuli tän. 2, telefon 462-24.

Kaunimaid kinke,

meeldivaid üllatusi

pühadelaul on

A.-s. A. Brandmann'i

kakao, shokolaad ja kompvekid!

Saadaval kõikjal!

Kindral A. Tõnisson 60. aastane.

Täna, 17. aprillil s. a. pühitseb Vabadussõjagaegne Viru rinde juhataja ja 1. diviisi ülem, praegune Tartu linnapea kindralmajor Aleksander Tõnisson oma 60. sünnipäeva.

Aleksander Tõnisson sündis 17. aprillil 1875. a. Härjanurme vallas, Tartumaal. Esimese hariduse sai ta Aleksandri koolis, Põltsamaal. Astus 1896. a. vabatahtlikuna Vene sõjaväe teenistusse. Lõpetas Vilno sõjakooli 27. okt. 1899. a. noorem-leitnandina ja määrati teenistusse 113. jal. Starorusski polku. Võttis osa Vene-Jaapani sõjast 1905—1906. a. ja alates 20. juulist 1914. a., Maailmasõjast, olles pataljoni ülemaks ja rügemendi ülima abiks. Ülendati koloneliks 1916. aastal.

Eesti rahvusväeosade formeerimise ajal, kutsuti kol. A. Tõnisson 1. Eesti rügemendi ülemaks, millisele ametkohale asus 9. mail 1917. a. Väeosa tuli organiseerida väga rasketes revolutsioonijate tingimustes, millele juurdelisandus veel enamlaste sihikindel ja äge vastutööamine. Kol. A. Tõnisson, temale omase energiaga ja vilumusega, suutis üle saada kõigist rasketest ja takistustest. Võrdlemisi lühikese aja kestel loodi üldises korralageduses distsiplineeritud ja korralik väeüksus, mis oli ainulaadseks tolleaegses Venes. Kõrgem väejuhatus jagas ohtralt kiitust.

Septembris s. a. viidi 1. Eesti polk Riia rindele, Volmari piirkonda, kuid mitte kauaks. Oktoobris s. a. asusid sakslased Eesti saarte okupeerimisele ja 1. Eesti rügemendi kui peaaegu ainus lahingvõimeline väeühik paisati kiire korras Muhumaale, kus kujunenud olukorras kaotas, peamiselt vangilangenutena, ligemale poole omast koosseisust. Järelejääv osa asus Haapsalu piirkonnas ranniku kaitsele ja täiendati seal meestega uuesti. Kol. A. Tõnisson määrati 4./17. okt. nn. „Eelgrupi vägede“ juhatajaks, kusjuures temale allusid kõik Haapsalu piirkonnas paiknevad väeosad. Uuel ametkohal oli ta endiselt tegev ka 1. Eesti rügemendi juhendamisel ja esmajoonel ta päästis Haapsalu ja ümbruskonna saartelt põgenenud ja demoraliseerunud vene väeosade riismete rüüstamisest ja laastamisest. 6./19. dets. s. a. määrati kol. A. Tõnisson formeeritava Eesti Diviisi brigaadiülemaks.

Pärast vene enamlaste „oktoobrirevolutsiooni“ algas ka Eestis enamlaste vägivaldavalitsus. Eesti rahvusväeosade lõhkumiseks võeti tarvitusele kõik abinõud. Kol. A. Tõnisson võitles julgelt selle vastu, millega peagi muutus enamlastele üheks vihasemaks vastaseks. Ta vangistati kahel korral ja peeti pikemat aega vangis Tallinnas ja Peterburis, „Krestõis“. Kui enamlaste riigikorra vastane mõisteti ta „tribunaali“ poolt surma, kuid pääsis juhuslikult.

Saksa okupatsiooni ajal oli kol. A. Tõnisson jälle Eesti sõjaväes (diviisis) brigaadi ülemaks. Eesti Ajutine valitsus ülendas ta aprillis 1918. a. kindralmajoriks. Eesti rahvusväeosade laialisaatmisel Saksa okupatsiooni võimude poolt arvati k.-m. A. Tõnisson 5. apr. 1918. a. reservi. Ka okupatsioonivõimud kavatsesid kindr. A. Tõnissoni vangistada, mida aga suutis vältida Soome põgenemisega.

Saksa okupatsiooni kokkuvarisemisel, määrati kindral A. Tõnisson 21. nov. 1918. a. 1. diviisi üle-

KINDRALMAJOR ALEKSANDER TÕNISSON.

Praegune Tartu linnapea. Oli Kaitseministrina Vabadussõja Mälestamise Komitee esimeheks aug.-st—okt.-ni 1921. a. ja nov.-st kuni maini 1932. a.

maks, mida juhatas Kogu Vabadussõja Kestel, olles ühtlasi ka Viru rinde juhatajaks.

Tema juhtimisel asusid meie väed Vabadussõja alul taandumiselt pealtungile. Ta juhtis kõiki rinde operatsioone. Erilist äramärkimist vääriwad Vabadussõja lõpul ägedad Narva kaitselahingud, milles löödi tagasi kõik vaenlase kallaletungid ja likvideeriti nende läbimurde katsed. Teatavasti avaldasid need lahingud otsustavat mõju parajasti sõlmimisel olevale rahulepingu tingimustele.

Kindral A. Tõnisson likvideeris ka energiliste tökestusabinõudega kohutava külgehakkavate haiguste taudi Loodearmee riismete hulgas, mida viimased oma Peterburi operatsioonilt paanikaliselt Eesti piiridesse taandumisel kaasa tõid ja mis ähvardas Eesti kaitseväge ja kogu riiki äärmiselt tõsise hädaohuga.

Augustis 1920. a. kutsuti kindral A. Tõnisson Eesti Asutava Kogu otsusel kaitseministriks. Ministriametis juhtis ta kuni sama aasta oktoobrikuu lõpuni, mil uuesti asus 1. diviisi ülima ametkohale. 1. juulil 1921. a. määrati kindral A. Tõnisson 3. diviisi ülemaks ja 1. okt. 1928. a. uuesti 1. diviisi ülemaks, millisel kohal oli kuni 15-septembrini 1933. a., olles vahepeal 7. nov. 1932. a. — 18. maini 1933. a. teist korda kaitseministriks. Kaitseministrina oli kindral A. Tõnisson ühtlasi ka Vabadussõja Mälestamise Komitee esimeheks. 15. sept. 1933. a. määrati kindral A. Tõnisson Kaitseministeeriumi Nõukogu alaliseks liikmeks. Lahkus kaitseväge tegevteenistusest 1. mail 1934. a. minnes Tartu linnapeaks, millisel kohal on praegu.

Kaitseväge tegevteenistuses olles valiti kindral A. Tõnisson korduvalt Vabariigi Ohvitseride Keskkogu esimeheks. Otsuste ametikohuste kõrval on kindral A. Tõnisson igalpool väga elavalt võtnud osa ka seltskondlikust tööst. Ka on ta teinud palju tegemist mitmesuguste eriharrastustega (metsakultuur, põllumajandus jne.)

Kindral A. Tõnissoni teeneid on Vabariigi Valitsus hinnanud I liigi 1. j. Vabadusristi annetamisega. Peale selle on temal I kl. Kotkarist, III kl. Valgerist, Poola Sõjarist ja terve rida end. Vene sõjalisi aumärke.

Kindral A. Tõnisson on alates 1917. aastast kogu aeg vahetpidamata täitnud vastutusrikkaid ülesandeid ja kogu oma tööjõu ning energia pühendanud kodumaa kaitsele ja kaitseväge organiseerimis- ning juhtimistööle kuni 1934. aastani, hiljem aga tegev olles Tartu linnapeana. Oma senise töö ja tegevusega on kindral A. Tõnisson oma nime jäädvustanud Eesti ajaloos ja kõigil rahvuslikult mõtlejatel kodanikkudel on põhjust soovida talle edaspidiseks veel kauaks raugemata jõudu vastutusrikkaste ülesannete täitmisel.

Kontr-admiral H. Salza 50. aastane.

Eila, 16. aprillil s. a. pühitsete endine Merejõudude juhataja, praegu Kaitseministeeriumi Nõukogu alaline liige kontr-admiral Herman Salza oma 50. sünnipäeva.

Juubilar sündis 16. aprillil 1885. aastal Haapsalus, postkontori ülima pojana. Öppis Tallinna kroonu (nüüd Gustav Adolphi) gümnaasiumis ja Peterburis keiserlikus lütseumis. 5. mail 1903. a. astus ta Peterburis mereväe korpusesse, mille lõpetas mitšmanina 16. aprillil 1907. a. Teenis selle järele ristlajal „Bogatõril“ ja soomuslaeval „Slaval“, tõustes navigatsiooniväe vanem ohvitseriks. 1913. aastal astus leitnandi auastmes Nikolai mereväe akadeemiasse, mille lõpetas 1914. aastal. Maailmasõja ajal teenis ta Peterburis mereväe kindralstaabas ja hiljem soomuslaeval „Poltaval“; 1916—1917. aastal oli ta Baltimere lahinglaevade 1. brigaadi staabi navigatsiooni ohvitser, 1917. a. lahinglaeva „Petropavlovsk“ vanem ohvitser ja ajutine komandör; 1918. a. oli ta Baltimere merejõudude staabi operatiiv-osakonna teenistuses. Ülendati vanem-leitnandiks 1915. aastal ja II järgu kapteniks 1917. a.

18. dets. 1918. a. astus juubilar teenistusse Eesti kaitseliitu, kust 3. jaan. 1919. a. määrati teenistusse miiniristil. „Lennukile“ navigatsiooni ohvitserina. Määrati Merejõudude staabi ülemaks 29. jaanuaril 1919. aastal. Ülendati mereväe kapteniks 1920. aastal. Määrati Merejõudude juhatajaks 1. märtsil 1925. aastal, olles varem korduvalt pikemat aega täitnud Merejõudude juhataja kohuseid. Ülendati kontr-admiraliks 1928. aastal. 15. märtsil 1932. a. viidi k.-admiral Salza üle Kaitseministeeriumi Nõukogu alaliseks liikmeks, millisel ametkohal teenib ta praegugi.

Ülesnäidatud teenete eest on admiral H. Salza'le annetatud I liigi 3. j. Vabaduse Rist, II kl. Kotkarist ja terve rida Soome, Läti, Poola, Prantsuse, Saksa, end Vene ja teiste riikide aumärke.

Soovime juubilarile õnne ja edu edaspidiseks tegevuseks!

KONTR-ADMIRAL HERMAN SALZA.
Kaitseministeeriumi Nõukogu alaline liige.

Vabadussõja Mälestamise Komitee
suurloterii

Peavõit 2.000 000 senti

Järgmised võidud:

500.000,
2 × 250.000,
2 × 100.000,
2 × 50.000,
4 × 25.000,
10 × 10.000,
30 × 5000 Jne.

Kokku 2.022 võitu — 4.000.000 senti

Jõhvi mälestussamba alla paigutatakse
tundmata sõduri jäänused.

Sammam omab seega sümboolse tähtsuse.

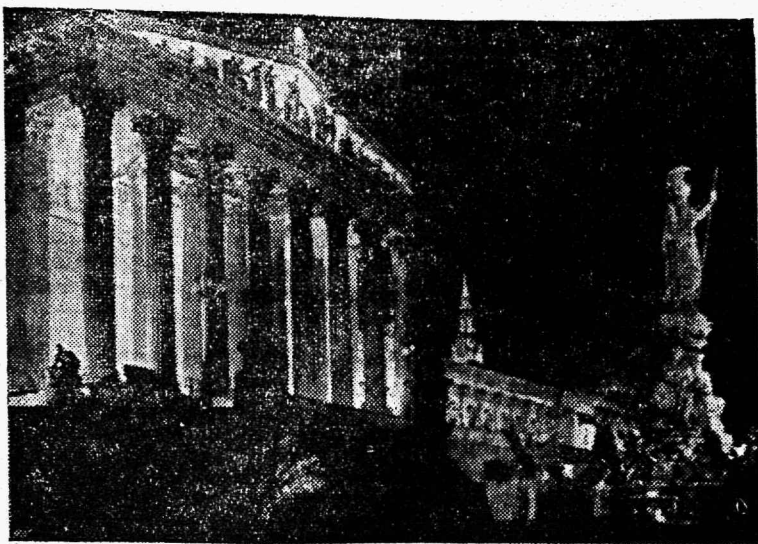
Jõhvi kihelkonna langenuate mälestusmärk, mida püstitab Vabadussõjas Langenuate Mälestamise Jõhvi kihelkonna komitee saab pidulikult avatud 10. juunil k. a., kuna nurgakivi panek sünnib 1. mail k. a.

Mälestussammas tuleb 4 m. 85 sm. kõrge, koosneb 5 osast ja lõpeb Vabadusristiga. Nimetatud sammam omab peale selle veel sümboolsema tähtsuse, kuna

Jõhvi seltskondliste, kaitseväge, politsei ja omavalitsuse esindajate soovil samba alla paigutatakse Eesti Vabadussõjas 8. dets. 1918 a., Järve mõisa all lahingus langenud tundmatu Eesti sõduri jäänused, mis kohale toimetatakse 4. üks. jalaväe pataljoni poolt sõjaliste-auavaldustega.

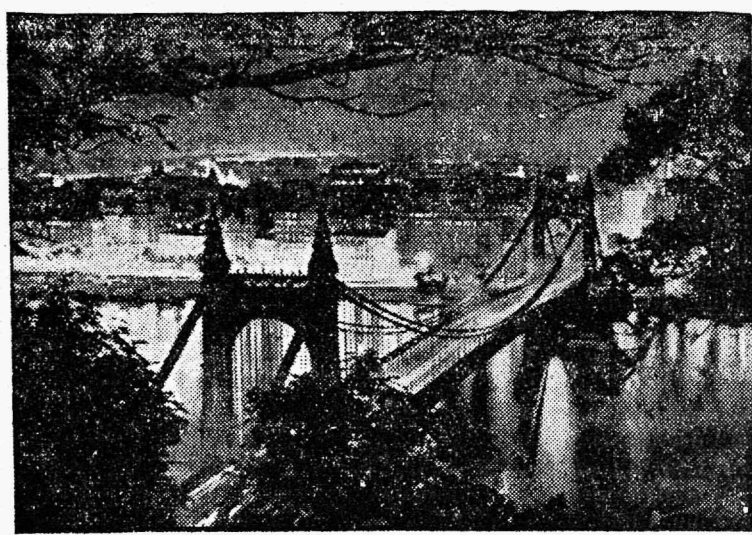
Samma asukoht Jõhvis on Tallinna—Narva maantee ja Jõhvi kiriku vahelisel rohelistel mälestussamba platsil ja sammam saab ise väärikaks esimeks Jõhville ühes ümbruskonnaga ning samuti ka kõigile mõeldavatele ekskursioonidele ning turistidele.

N. V.

Vasakul:
Viini parlamendi-
hoone.

Paremal:
Sild Budapestis üle
Donau jõe.

Reisida...

Viin - Budapest - Veneetsia - Room.

Kes meist ei tahaks rännata, minna laia maailma, tutvuneda teiste maade, linnade ja rahvastega? Õppida tundma teiste riikide kultuuri saavutusi, kunsti ja ajaloolisi mälestusi. Sõita läbi vööraste maade ning vaadata möödalibsevate põldude, metsade, jõgede, järvede, mägede ja orgude vaheldusrikast maastikku.

Kes meist ei unistaks kordki näha kõrgeid mägesid, mille tippusid katab igavene lumi, ning sõita köis-raudteega üle põhjatute kuristikku kilomeetrite kõrgusele mäkke, et sealt alla vaadata ja imestada ümbruskonna mägede ilu ning tunda möödalülevate pilvede ligisust.

Haritud inimeseks loetakse isikut, kes pole ainult saanud koolihariduse, vaid kes on ka reisinud, sest reisimine laiendab silmaringi ning teritab mõistust.

Kes meist ei külastaks vanade valitsejate losse, mis on sisustatud ja kaunistatud väärtuslike maalide, skulptuuride, vaipade ja mööbliga.

Tasuge Kr. 3.—

kuni 29. aprillini kolme Vabadussõja Mälestamise Komitee suurloterii pileti eest

saate tasuta reisi

Tallinnast—Rooma

ja tagasi, läbi Viini, Budapesti ja Veneetsia, NMKÜ turismi hiigla autobusel, ühes ülalpidamise, passi ja viisumi kuludega. Selle reisi annab Vabadussõja Mälestamise Komitee peapremiana neile, kes tasuvad Vabadussõja Mälestamise Komitee suurloterii piletite eest

kuni 29. aprillini.

Järgnevateks preemiateks on Komitee määranud: kirjutuslaud või raadioaparaat, kevadmantel, kohviserviis, hõbe-, kristall- ja tarbeasjad, nahkkäsitööd, raamatud jne. Iga tasutud kolme pileti raha Kr. 3.— kohta üks võiduvõimalus. Raha võib maksta Vabadussõja Mälestamise Komitee loterii büroos, Tallinn, Vene 1, telefon 427-20 (2-40) või igas postkontoris Komitee posti jooksvale arvele nr. 300. Looimine peetakse kolmapäeval, 1. mail, kell 5 p. l. NMKÜ ruumes, Lai tän. 1 publiku ja politsei esindaja juuresolekul.

Komplekt põllutöömehhanismid.

A.-s. FR. KRULL'i vabrikust: ader, kultivaator, vedruäkke, heklimasin ja viljasorteeriija, võitja valikul Rooma sõidu asemel.

Lõpploosimine 2. mail s. a.

Peavõit 2.000.000 s.

Lõpploosimist ei lükata edasi.

Lihavõtte muna.

Juhan Jaik.

Ühel päeval sõdur Saarepuu sai kodust kirja. Ta ei teadnud seda oodatagi just täna, sest ta ei olnud märganud sidemehe saabumist kompanii ülema juurde ning seepärast ei olnud tal mingit põhjust aimata, et tänane päev võiks tuua mingi sideme välisilmaga sellesse eesliini üksindusse. Üsna ootamata ulatati talle kiri. See oli teinud läbi raske rännaku kuni eesliini ning oli väljumisel õige armetu. Hall ümbrük oli mitmet moodi kortsunud tehes läbi kõik kuuetasku vintsutused kodust kuni lähema postiasutuseneni. Pliiatsiga kirjutatud aadress oli tuhmunud, kuid Saarepuu silm tundis kohe ära oma õe käekirja.

Suure rõõmu ja uudishimuga avas ta ümbriku, arutas lahti kuskilt vihikust väljatõmmatud ja kirja täis kirjutatud paberi ja asus siis seda lugema.

Päale mõnede tervitussõnade ja venna saatusest osavõtu avalduste see kiri sisaldas õige üksikasjalise loetelu kodu pisiuudistest ja koduelu üksikasjadest, mis, kuigi olid üsna tavalised ja sõdur Saarepuule väga tuttavad, tundusid temale nii südame lähesena ja liigutavatena, et ta tundis suurt kahju, et kiri ei jätkunud edasi kas või lõpmatuseni.

Kirja mitu korda läbi lugenud ja hoolikalt tasku pannud uuteks läbilugemisteks talle oli jäänud meelde eriti üks lause kirjast:

„Nüüd tulevad varsti Lihavõtte pühad ja siis saadan sulle paki, et ka sina tunneksid, et on Lihavõtte pühad kui sinul püssilaskmisest jääb vähegi aega üle.“

Äga seda, millal need pühad just on, seda kirjas ei seisnud. Selle üle mõteldes sõdur Saarepuule tuli meelde, et tema üldse pole näinud veel käesoleva aasta kalendrit. Nädalapäevi siin teatakse ja nädalapühasid teatakse ka, kuigi need päevad millegagi ei erine teistest. Nüüd aga Lihavõtte pühad peavad olema üsna ligi, kuid oleks üsna huvitav saada teada, mitme päeva või nädala pärast need pühad siis õige on.

Ta sammus kompaniiülema asukoha poole, millise ümber harilikult võis leida kõiki kompanii suuremaid asjamehi nagu kirjutajaid, velskereid, veltveebleid, rühma- ja jaoulemaid ja kompanii üleemat ennastki.

„Kunas need Lihavõtte pühad tänavu öieti tulevad?“ küsis Saarepuu sõdurite salgalt, kes keskustlesid aia ääres päikese valgus ja kelle hulgas leidus ka ülalloetletud kõikteadajaid staabi mehi.

Saarepuu küsimuse üle heideti nalja.

„Üks on nüüd kindel, kas Saarepuu tahab mune või pühade puhkust.“

„Äga ei saa kumbagi,“ lisas sellele ütelsele juurde teine sõdur.

„Mune tänavuaasta ei saa jah,“ rääkis kolmas. „Mina kulusin, kanad olevat jätnud munemise hoopis maha. Mineva suvel kanad olid teinud seesuguse otsuse. Sakslased panid iga kana saba juurde ühe oma Mihkli püssiga ootama, et nagu muna tilgub, nii kohe soojalt viiakse komandantuuri. Vat sellest need kanad vihastasidki.“

„See võib olla õige küll, sest kana ju häbeneb munedu kui võõras mees seisab püssiga juures.“

Sõdurid naersid ja Saarepuu ise naeris ka. Äga Lihavõtte pühade täpset aega ei ütelnud keegi.

„Mina just mineval nädalal pidin saama ühe pühade munakese ära,“ rääkis keegi sõdur. „See oli just pärast seda lahingut, kus sai surma Pääsuke, siis kui olime sääl talus ööd, siis vaatan, et maja nurga tagant äkki kukk pistab oma pea välja ja jalutab mööda õuet nagu poleks sõda tema asigi. Mõtlesin, et kui kärutada sellele tükk tina ära, siis magus supp ei pääse kuhugi. Äga tuli samas meelde, et seesugune kukenottimine tuleks panna toime ühisel otsusel, muidu pauk hirmutab teisi ilmaaegu. Natuke hiljem mõtlesin ka, et kus kukke seal ka kana, ja kus kana, seal ka kanapesa. Nüüd kevadisel ajal nad juba peaksid munema kõik. Vaatasin siis ringi ja mõtlesin, et kus siin talus on seesugune koht kuhu kanad meelsasti teevad omale pesa. Küllap mina neid kanu juba tunnen ja otsustasin, et kanapesad ei või olla mujal, kui sääl üleval laudalael. Läksin sinna vaikselt ülesse ja vaatan ringi, et kus see munade hunnik paistma hakkab. Vaatan hoolega ja näen kana just istub pesa peal tasa ja vait. Mis tema muud istub kui loob muna. Mina mõtlen, et loo äga pealegi uut muna juurde, mina sind enne ei eksita, äga siis pärast on küsitav, kas jätan sulle pesa alles ühtegi. Seisan natuke ja ootan ja istun viimaks maha. Ootan ja ootan just nagu saksa Mihkel kana saba taga, äga kana, igavene kaval, arvab

vist, et mina teda ei näe ja on nii vait, et ei liiguta sulle otsagi. Ootasin ligikaudu pool tundi ja siis mõtlesin nii: „Pole midagi parata sinul on vist muna kuidagi jäänud sinna kinni, minul äga pole aega oodata kuni sina oma munakese jõuad välja lasta, sest minul on käsil palju suurem töö, nimelt viia sõda võidurikka lõpuni, seepärast puudub mul kahjuks võimalus olla viisakas sinu vaese sulglõoma vastu ja pole midagi parata, kui annad oma munakesed ära isamaa sõduri kõhu kõvendamiseks ja pärast seda istu oma pesa peal minu pärast kas või kolm aastat ilma üles tõusmata.“ Läksin siis lähemale ja pääst käis mõte läbi, et võib olla kana juba haudub ja siis las ta haudub edasi päalegi, äga umbes samal ajal märkasin, et kana pää oli kuidagi külje peale ripakil. Lähemalt silmitsedes nägingi, et kana oli surnud, kuul oli tabanud teda just pesa peal munemisel ja nii ta sinna oli jäänudki, kaks muna oli tal ka all, kuid verised mõlemad. Ei minu süda neid võtnud, jäid sinna paika.“

„Või tund aega sina karauulisid surnud kana juures ja ootasid muna,“ heideti nalja.

kana ihust tulnud, äga tema omad on koore, kollase ja valge segu, mis on tunginud saiapätsi unmetessegi ja reostanud ära singi. Ta kraapis saialt ja sealihalt noa otsaga maha pühademunade mälestused ja söi siis vaikselt saia ja sinki, tõmmates saiale päale veel noaotsaga võid, puhastades võid enne paberitükkidest, millisesse kodus oli mässitud ja mis nüüd ligunenud ja segunenud või hulka.

„Pühademunadest jäin ikkagi ilma,“ mõtles Saarepuu eneses ja oli tusane, et tema kodused ei oska teha korralikku pakki.

Ühel päeval käis ka ühisabi saatkond. Saarepuu neid oma silmaga ei näinud, sest ta oli paar tundi valvetöökkes. Tagasi jõudes ta sai enese pakikesse, mis oli küll eeskujulikult pakitud, kuid see sisaldas küll mitmeid muid aineid, kuid pühademuna polnud selleski. Olevat räägitud, et linnas lõppenud munad otsa ning kõikide jaoks ei olevat jätkunud.

„Ega sest kedagi,“ mõtles Saarepuu, „ega ma laps pole, et mul peaks olema pühadeks muna, niisugust asja ei maksa panna tähelegi.“

Sel sõduril, kes rääkis, et vaenlane kindlasti hakkab rikkuma meie pühade pidamist, sel oli õigus. Just pühade laupäeval algas nende pool elavam luuresalade tegevus ja pommitamine. Sõdurid harutlesid, et küllap see peab tähendama seda, et vaenlane nüüd kat-

Rõõmsaid Kevadpühi!

Kõigile Komitee loteriipiletite levitajatele ja omandajatele

soovib Vabadussõja Mälestamise Komitee Loteriitoimkond

„Siin läheb küll täide eesti vanasõna ja ilus rahvalaul, mis ütleb nii, et „piip tühi on ei põle ta, ei surnud kana mune ka.“

Surm oli neil päevil niivõrt harilik asi, et kedagi ei liigutanud õnnetu kana surm just sel ajal, mil ta oli munemas pühade rõõmuks ükskõik kellele. Tunti nagu kahjurõõmugi, et äga kuul ei otsi üles ainult inimesi, vaid mõni langeb ka kanale. Vesteldi edasi lähema mineviku sündmustest, sagedastest kokkupõrgetest vaenlasega, teadetest teistelt riidelt ning nende kestel selgus sõdur Saarepuule, et pühadeni on kõigest üks ainus nädal aega.

„Noh, pühadeks on meil oodata siis ka pühade pakke. Küllap tulevad jälle seljatagused suured härrad ja proudad oma pakikestega ja ilusate kõnedega. Need kõned nad soolaku sisse, äga äga läita ei ole, kui saab ühe kõhutäie ristiinimese toitu.“

„Ja paar mahvi türgi pagana tubakat...“

„Tuuakse nüüd küll, see peaks olema kindel, äga kas meil siis antakse äga pista nina oma kaalokotti, see on jälle ise küsimus.“

„Millest sa seda arvad?“

„Vaata, seepärast et kommuuna mees on praegusel ajal ka kaval. Äga juut Trotski äga teised juudid lase neid pühasid pidada, äga nad arvavad, et meil on pühad, siis eks neil teki tahtmine ajada meie pühi nurja, küllap see niiviisi tuleb.“

„Eks me näe siis, äga pää-asi, kui on kõht täis, eks siis ole ka rohkem lusti jõu katsumiseks.“

Teistel järgmistel päevadel jõudepuhkudel räägiti lähenevatest pühadest. Viimaks pühade kuulutaja ilmus ise ühe koorma näol, mis oli täis omaste pühadekinke eesrindel viibivatele sõduritele.

Ka sõdur Saarepuu sai kätte oma koduste saadete. See oli riidesse ömmeldud pakk, millele lilla pliatsiga kirjutatud päale aadress. Ta lõi kas noaga riide õmblused lahti ja hakkas siis arutlema sellele sisu.

Selles oli kolm pätsi saia, suur tükk sinki ja muid toiduaineid, mis oli sulatatud ühte katkiläinud munade pudruga, nagu müürikivid.

„Kuuled sa voorimees, sa oled minu koti peal istunud ja munad puhta pudruks litsunud.“

Voorimees vaatas Saarepuu pakki ja vastas siis: „Sa parem ise kirjuta koju, kuidas niisuguseid asju tuleb pakkida, et sellest jääks midagi terveks. Kui pakk tehakse niisugune, siis kanna teda kas või siidi padja peal, äga siiski ei saa olla julge, et saab tervena päralt, ägas mina pole süüdi, su koduste oma rumaluste süü.“

Sarapuu mõtles ja leidis, et voorimehel on õigus, äga nad seal kodus ei oska teha küll pakki nii korralikku nagu on enamuse teiste pakke. Näe, teised võtavad välja oma pakist muna, mis on terve just nagu

sub pinda ja pühade ajal tahab üllatada tõsisema pääletungiga. Nende asjaoludega näis arvestavat ka ülemus, nagu paistis välja antud korraldustest.

Oodati suuremaid sündmusi esimesel pühapäeval. Valv kövendati ning oldi igal silmapilgul kaitsevalmis.

Ometigi suuremat pääletungi ei tulnud. Tol korral veel ei teatud, et ka vene sõdurid nõudsid omale pühaderahu ja keeldusid asuma pääletungile Kristuse Ülestõusmise esimesel pühapäeval. Pärastpoole saadi kuulda, et venelased selle päeva saatnud mööda vastamisi suudeldes ja lausudes omamaakombes siis pühadetervitusi.

Komissarid jõudsid vaid niikaugemale, et saanud panna tööle oma patarei mehed ja need siis pommitanud ka mitu tundi siia ja sinna.

Seda kõike saadi kuulda hiljem pealetungil. Kuid et vaenlane pommitas, seda loomulikult teadsid ja mäletasid kõik.

Sõdur Saarepuu mäletas seda eriti hästi.

Tema seis is esimese püha õhtu eel valvepostil tüki maad eemal kompanii asupaigast. Laskmise vaheajal ta mõtles sellele, kuidas olid läinud puruks koduses pakki temale määratud pühademunad, kuidas kodused mõtlevad, et temal nüüd oma pühademunake on, tegelikult äga temal pole seda tõesti mitte. Kui äga jällegi kõrgatasid kahurid vaenlase poolel, siis ta jälgis mürtsude lendu nende hääle järele. Ta nägi kuidas paar mürtsu langesid üsna kompanii asupaiga lähedusse.

Seda kõike poleks ta nii tugevasti surunud oma mälestusse, kui sellega seoses ei oleks olnud ka seda imeväärset juhtumist, mis Saarepuul tuli elada üle. Korra kõrgatas jälle kahur, kuuldus kuuli lendu kompanii asupaiga suunas, kuid seda järgnedes äkki Saarepuu tundis kerget tõuget, mis oleks viinud tema peaaegu pikali. Ta tundis hetkeks mürtsu langemist enda lähedusse, ning kui ta sellest kohmetusest toibus, ta nägi, et ta ei suuda küllalt imestada juhtunu üle. Ainult mõni samm temast eemal oli kaevatud üles mulda ning maas oli auk, mille tekitanud vaenlase granaat.

Kuid see ei olnud lõhkenud. Ainult tema langemise õhusurve oli liikunud Saarepuud. Kuid kui laeng oleks lõhkenud, oleks Saarepuu kaaslastel olnud palju tööd tema jäänuste kokkuotsimisega.

Veel samal päeval Saarepuu kirjutas kodustele:

„Teie saadetud pühademunad olid läinud pakis nii pudruks, et suure vaevaga sain teha sellest pudrust puhtaks saiapätsid ja singitükid. Äga äga mina siiski ei jäänud ilma pühademunast. See pühademuna, mille mina sain, saatsid mulle vaenlased, kuid see oli nii häa muna, et ei lõhkenud, tänu millele olen ikka elus ja terve. Kui teinekord saadate pakki, siis pakkige katkiminevad asjad niiviisi, et nad ei läheks katki. Tervitades Teie poeg ja vend August.“

VAŠINA-GORA.

Petserist edasi, mil seljataha jäävad kloostrid hõberaialised kirikutekuplid, algavad mäeseljandikud vahelduvate orgudega.

Siin-seal looklevad metsasalud kõrgendikke mööda, all aga mustendavad jõesängid. Teed on siin häidised, ohtlikud ja põiklevad kõngaste ning metsade vahelt.

Vähe edasi — tõuseb vaatepiirile uhkelduv, osalt metsaga kaetud, teistest üleulatav kõrgustik, mille kohal pilvedki nagu ajuti peatuksid — see on Vašina-Gora.

Vaikivana ja võimukana valendas Vašina-Gora, nagu hoiaks ta aastasadade saladust. Vaevalt keegi tuli ja ronis selle tippu. Ent seal — 1919. aasta varakevadell hallid kujud, nagu õõst, asusid mäe jalale, tõusid selle harjule, kaebasid omale auke ja ehitasid külgesid mööda varjatud koopaid.

Need polnud üksiklased, kes põgenevad inimeste keskelt mägede kõrgustele, uuristama omale asulaid, et üleulatavas kõrguses uut kloostrit asutada.

Ei, siin ei saanud elu eest põgenejad ega tagaotsitavad, vaid sõdurid, igal käes laskevalmis püss, papaha tõmmatud kõrvadele, silmad hiilimas igat kahtlast kogu...

Ja Vašina-Goral algas nüüd teine elu.

Mitte üksi, et ta tippu asuvad sõdurid, — neid näeb ka all orus külas, vesiveski juures, jõe ääres ja kaevikuks, mis sellest mööda jooksevad. Vaheti kostab viilet ja laulu, mis täis igatsust ja und. Ent samas kajavad kalgid käsklused. Ja siis see algab...

Kuski ees ja kuski taga haugahtavad kahurid. Viisiveid teraslinde ulgades kaob üle mäe. Ent neid seisatub ka mäe kohal. Kostab ülal õhus kõrgahtuste ragin. Kerged hallid suitsupilved sähvatavad sündides, ja jäävad siis hõljuma mäe kohale. Alla mäele sajab aga finamune ning kiunuvaid, puude latvu ja kõike ettejuhtuvat nürilt lõikavaid teraskilde... Mäel aga konutavad pea maa ligi litsunult sõdurid. Nüüd on järg granaatidel.

Unnates langeb neid selgest sinitaevast mäele liiva: tolmupilv heidab end seejärele kohe üles. Granaadiaugud tekivad aukude kõrvale. Ja mäe kohale jääbki hall suitsupilv.

Siis — jalavägi asub ründama. Venelasi tuleb arvukalt peale. Ühed ronivad mäeselga mööda üles, kuid võetakse vastu halastamatu kuulipildujatulega: surnukehi ja oigavaid, vastu puud pörkavaid haavatuid vee-reb tagasi alla. See ahelik on läbi.

Kuid teine ahelik tuleb peale küljelt, ronib kõrvale-asuvaid mäekinkusid mööda aina kõrgemale, kuigi nende peal seisab kuulipildujatuli ja kuigi tagumistel tuleb edasi roomata esimeste surnukehade üle.

Kõlmas ahelik püüab pääseda meie omade seljataha, et nähtavasti abiteed läbi lõigata.

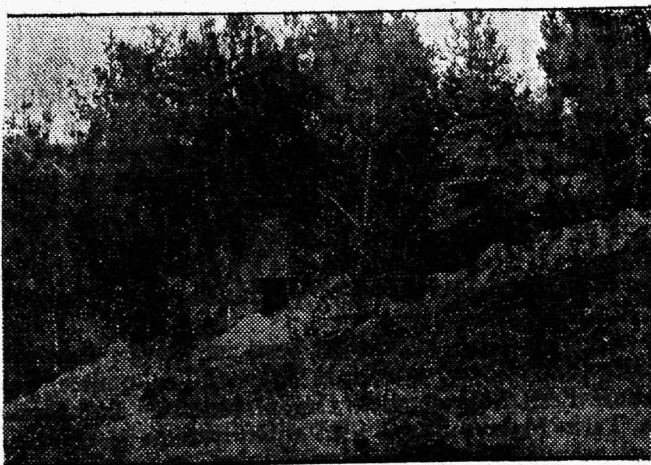
Mäelt heliseb väljatelefon: „Soomusrong...! Soomusrong...!“ Kuid vastuseks on surmavaikus, soomusrong on sõitnud seljataha, dessant Vašina-Goral on jäetud saatuse hoole.

Et mitte igast küljest end haarata lasta ja põimitavast lõksust pääseda, meie sõdurid jätavad maha mäe, murravad läbi seljataga tee läbilõiganud venelaste ahelikust ja jõuavad haavatuid kaasas kandes raudteele... Juba seisab siin ees abivalmis soomusrong. Ta oli vaid hiljaks jäänud...

Vašina-Goral on venelased. Aga nüüd avab sinna soomusrong suurtükidest tule. Jälle lajatab selle kohal ülal šrapnelle — hall suitsupilv tõuseb jälle mäe üle. Siis granaadid kaevavad mäe mööda auke, otsides venelaste kaevikuid ja blindaaže.

Järgmisel varahommikul aga meie ahelikud, varjates mägikõngaste ja noore männiku varju, ründavad omakord Vašina-Gorad. Kokkulepitud silmapilgul raudteel haugahtavad suurtükid ja mäele kaevikute kohale, sajab šrapnelle ning granaate, mille kullud kiunudes ning hulgudes otsivad inimkehi.

Pilte Vabadussõjast.

Eesti vägede positsioon Vašina-Goral 1919. a.

Nii korduvad päevad. Ikka püsib hall suitsupilv Vašina-Gora kohal, ja kiunudes ning hulgudes sellel granaadid otsivad inimliha. Kuna mägi valitses nü siit- kui ka sealtpoolt ümbrust, siis kumbki pool tahtis Vašina-Gorat oma kätte. Ja peaaegu iga päev selle pärast kestsid rünnakud, kusjuures mõnigi kord mägi päeva kestes käis käest kätte.

Mäel sõdurid lõpuks harjusid alaliste pommituste ja rünnakutega. Säärane vaheldus kujunes olijaile otse päevakavaks.

Rügemendimehed mäe kallakul külas asudes ägedaima pommituse ajal mängisid tavaliselt kaarte. Juhtus ka, et mängijate laual lõhkes majja sisselõõnud granaat, mängijaid purustades. Surnukehad kanti siis välja, nende kokkuliitunud sõrmede vahelt kisuti kaardid — ja laua taha istusid edasi mängima uued partnerid.

Algab soe kevadhommik, mäe tipul koopaist sõdurid poevad päikese kätte, pikali pleekima. Ja äkki saabub ootamatult nende sekka granaat, surmates päikese paistel lebaja.

Kuid järgmise päeva hommikul mehed ronivad päikese kätte liivale uuesti, ja uuesti tuleb granaat...

Monument Eesti Vabadussõjas langenuile Valgas

Siis käiakse mäepeerul jäneseid taga ajamas — kõigi laskmiste müra peale vaatamata neid hulkus siin iga päev. Jänese peale avatakse vintpüssidest tuli, ja tabatakse märkigi teinekord.

Lõunasöögiks — loomulikult on värsket jäneseleha, mida samas veski kõõgis võis valmistada, või isegi ise tulepeal mäe otsas küpsutada.

Ühel hommikul aga venelased, saanud uut abiväge ja tüdinenud ebaõnnestuvail rünnakuil Vašina-Gorale arvukalt vereohvrite toomisest, võtavad senised kogemused kokku ning suurte jõududega tulevad igast küljest.

Jälle heliseb mäelt soomusrongile väljatelefon: „Venelased tulevad suurte jõududega...!“ Jälle kajab kevadhommiku vaikuselinde kuljutuste sekka kuulipildujate monotoonne, kuid närviline surmalaul.

Ja jälle tõttab rongilt vabatahtlikest dessantsalk appi. Minejaid on sedapuhku ainult kaheksateist meest „levisidega“.

Tee on tuttav. Mäed esiti varjavad minejaid. Siis on legendik. Siit üle minnes avatakse vastaspoolelt tuli. Legendikust pääsetakse üle ahelikus joostes. Kuid nüüd algab noor männimets. Käärutades võib selle all varjatuks jääda. Abisalk tuleb tule peale. Jõudnud

Teadmiseks

Vabadussõja Mälestamise Komitee suurloterii pileтите

müüjaile ja levitajaile.

Teatavasti peetakse Vabadussõja Mälestamise Komitee suurloterii lõpploosimine neljapäeval 2. mail s. a.

See tähtpäev on lõplik. Kuna praegu on nõudmine pileтите järele läheneva lõpploosimise tõttu väga elav, ning pileтите Komiteel lõpukorral, palume kõiki pileтите müüjaid ja levitajaid, kes ei suuda oma pileтите lõpploosimiseni äramüüa need k o h e tagasisaata.

Ühtlasi tuleb müüdüd või omalejätavate pileтите eest tasuda enne lõpploosimist, et nad võtaksid lõpploosimisest osa. Kõige kasulik on tasuda pileтите eest kuni 29. apr., sest nende tasu ate vahel loositakse hulk väärtuslikke preemiaid eesotsas tasuta reisiga Rooma ja tagasi NMKÜ turismi hiiglauto-busega.

Pileтите piiratud arvu tõttu saadetakse uusi pileтите välja ainult raha ettetasumisel.

laskjatele õige lähedale, selgub: ees parajasti üks vene ahelik kõhuli maas tulistab mäe otsas asuvat meie valvetõket, tulistajate seljad on appiruttajate poole.

„Nüüd eks — tormijooksuga seljatagant otsa!“

Ja abisalk, hurraa karjudes ning vene aheliku sekka käsigranaate pildudes, mõne hetkega on viimase lõõnud segi ja põgenema, võttes ühtlasi kümmevangi.

Segipaisatud ahelikust mehi jookseb tagasi, et veski juures üle silla ära pääseda. Paar meie meest, haaranud „levisid“, alustavad venelastega võidujooksu sillale. Nad jõuavadki ette ja avavad sealt põgenejaile kergetuulipildujatule. Kes ei lange, see hüppab jõkke, et kuidagi pääseda...

Nüüd abisalk liigub teisele vene ahelikule selja taha, mis meie rügemendimeestega peab lahingut. Juba on rügemendimehed ülekaalulise tule all maha jätmas seisukohti ja lahkuvad oma kaevikuist, kui vene aheliku küljel kajab „hurraa“ ja käsigranaatide plahvatusi. Mõne hetke järele ka see ahelik, saanud küljelt rünnatud, põgeneb segaduses. Rügemendimehed asuvad oma kohtadele, ja varsti käib seal jälle kaardimäng.

Abisalk liigub metsamööda, ta on oma töö teinud ja tahab tagasi tulla. Äkki eesotsas kõndivad sõdurid näevad: ees kaevik venelastega, kes lebavad uimastatud päikese särast...

Teist pääsu enam pole, seljast haaratakse „levisid“ ja avatakse tuli kaeviku otsast pikuti üle selle. Ka siin ellujäänud venelased põgenevad.

Metsas — langeb vangi peale muu ka vene pataljoniülema kahe saatjaga, kelle pataljoni abisalk hävitanud.

See on Vašina-Gora rünnakute-episoodidest vaid üksiknäide.

Jälle haugahtavad Irboska poolt suurtükid, sedapuhku raskekaliibrilised. Vašina-Gora kohal püsib paks suitsupilv. Selle tippu, külgi ja küla mööda langeb uilgavaid, vihaseid granaate, mille teravad teraskillud otsivad inimesi ning teel lõikavad maha noort männikut. Ka meie suurtükid vastavad, asudes otsima vastaspatarei asukohta. Kevadvaikuse nägematus kauguses patareid vastamisi teevad äikest...

Mäe kohal seisab suitsupilv, maast tõuseb kõrgeid liivasambaid. Vaheti sütib põlema ka mõni taluhoone, ja heledale kevadtaevale helgib kahvatut tulekuma.

Vaid mai lõpul — Vašina-Goral kõik jäi vaikseks, otse surmavaikseks. Eesti võidukad väed tungisid edasi, vallutasid Pihkvagi. Üks peatükk meie Vabadusvõitlusi oli läbi, üks here romaan eesti sõjuri vaprust.

Vašina-Gorale jäid vaid sügavad granaadi-haad ja ristideta, liiva alla maetud sõdurite laibad...

J. P.

Rõõmsaid kevadpühi!

Eesti Trükitööstuse ja Kirjastuse

A.-S. ÜHISELU

Tallinn, Pikk 42.

Telefon 442-04.

Kompveki- ja šokolaadivabrik
O.-ü. RIOLA

TALLINN
Kreutzvaldi 2

„LAFERME“

Ajalehtede toimetused

„Вѣсти Дня“ и „Русскій Вѣстникъ“

Pikk tän. 58, k. 5.

Telefon 444-93.

K. ja C. POPOFE'I

tee

on maitsev, aromaadne ja odav.

Esindus: **VICTOR THOEN & Co.**

Tallinn, Kentmanni 8.

Telefon 459-58.

Pudu-, moe- ja manufaktuurkaupade suurladu

G. Lerenmann

Tallinn, Suur-Karja 10.

Telefon 446-43.

Koloniaal ja kodu- ning välismaa veinide ladu

E. Vildtag

Tallinn, V. Karja 9.

Telefon 451-67.

Oskar Viikmann'i

kulla- kellasepa äri ja 188kojad

Raekoja pl.

Raekoja hoones

Koloniaal- ja tubaka kaupade ladu

Joh. Tusti

Suur Karja 17.

Telefon 446-18.

Aksia-selts

Metro-Goldwyn-Mayer

Kinga 6/8.

Telefon 429-36.

Elektrotehnika büroo

V. Engel

Tallinnas, Pikk 39.

Telefon 444-53.

Mööblitööstus

Arn. Elken

Tallinn, Lai tän. 31.

Telefon 468-66.

A.-S. Paramount-Film

Tallinn — Eesti

Tallinn, S. Karja 18,15.

Telefon 447-59.

Kulla- ja kellasepa äri

O.-ü. J. Rubin

Tallinn, Viru 17.

Telefon 447-36.

F. Braschinski ja pojad

Tallinn, V. Karja 12.

Telefon 436-90.

Leivaäri

J. Grünberg

Tallinn, S. Pärnu mnt. 11.

Telef. 459-01.

Speditioon- ja transport ühing

„Esra“

Vene 6.

Telef. 459-97, 448-12.

Jalanõude kauplus

„Esperia“

soovib odavate hindadega daamide-
häärade- ja laste jalanõusid

Valli 10. (Urila majas).

A. Schapiro & Ko.

Ostab kõik suguseid toores- ja
metsaloomanahku ning maksab
kõige kõrgemaid päevahindu.

Tallinn, Estonia pst. 13.

Telef. 301-85.

Kohvik

H. Feischner

Tallinn, Harju 45.

Telefon 445-00.

A.-S. „Norma“

Narva 19.

Telef. 306-40.

Idamaa maiustuste kauplus

A. Aleksandridi

Narva 19.

Telef. 307-17.

Viljandi likööri- ja veinivabrikute

O.-ü. „ALKO“

Veinid

Vahuveinid

Liköörid ja

napsid.

Esindus ja ladu:

A.-S. „Kaubamaja Estika“

Tallinnas, S. Karja 20/3.

**MOODSA
MÖÖBLIGA**

tutvuda võite Teie alati
meil ilma vähimagi
ostmise kohustusega.

A.-S. A. M. Luther

Vana Posti 9. Telefon 446-16

A.-S. „Eesti Reisibüroo“

Peakontor: Tallinn, Kinga tän. 3, telef. 433-20.

Osakonnad: Tartu, Suurturg nr. 7, telef. 3.72.

Pärnu, Rütli tän. Endla majas, tel. 1-18.

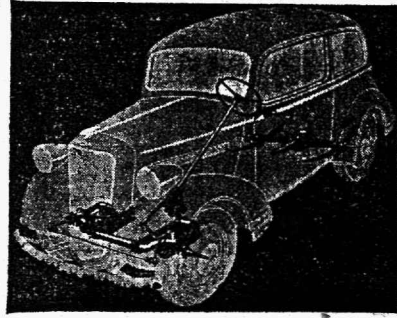
Telegrammi aadress: Erbo Tallinn.

Raudteepiletite müük: a) kõikidesse kodumaa jaamadesse.

b) kõikidesse Euroopa suurematesse linnadesse.

Laevapiletite müük: a) kõikidel kodumaa ja Baltimere liinidel. b) Ookeani piletid inglise, saksa, prantsuse, rootsi, hollandi, itaalia ja ameerika laevaliinidel, kõikidesse suurematesse ulgumere sadamadesse.

Esitus ja agentuur kõikidest suurematest Euroopa reisibüroodest. Rahavahetus ning valua ost ja müük turistidele. Välismaa passide ja viisumite muretsemine. Ringreisupiletid turistidele terves Euroopas. Ohusoidupiletid „Aero“, „Deruluffi“ ja „Loti“ liinidele. Kohalikkude omnibussi liinide piletid, o-ü „Mootor“ ja teised. Nõuanded ja arvestused reisude kohta tasuta.

OPEL 1935

Külastage meie ladu!

A.-S. ROTERMANNI TEHASED

Tallinn, Jaama 1. Tel. 425-87

Põllumehed ja tarvitajad!

Juba nüüd on aeg meeles pidada, et ainuke
ühistegeline ja majanduslik rahvaleht

Ühistegelised Uudised

jätkab ilmumist 1935. a. kolmeteistkümnendat aastakäiku.

Meie ajal ei pääse kuidagi mööda ühistegevusest kui parimast oma-
abi korraldusest ja peab selle liikumise arenemist püsivalt jälgima. Siin
on igale põllumehele parimaks abimeheks ja nõuandjaks kõige loetavam
ühistegeline ja majanduslik nädalaleht „ÜHISTEGELISED UUDISED“

Selles pannakse erilist rõhku majanduslikule informatsioonile, turu- ja hinnateadetele, põllu-
majanduse päevaküsimustele, asjalikkudele seisukoha võtmistele majanduslikkude küsimuste üle
jne. Perenaistele on lehes mitmekülgne ja huvitav „KODU OSA“, milles käsitatakse kodumaja-
pidamist, tervishoidu, aiandust jne. Aasta lõpul on võimalus seda eriraamatuna kokku kõita.

Lehe tellimishind on ainult 1 kr. aastas.

Kõik põllumehed ja tarvitajad olgu ühistege-
lased ja lugegu „ÜHISTEGELISI UUDISEID“.

Toimetus ja talitus:
Narva mnt. 27, Tallinnas.
Tel.: Eteka 16 ja 425-46

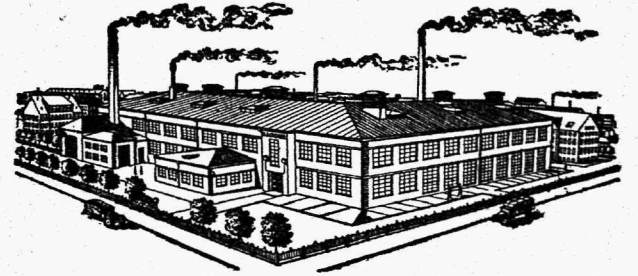
**KOSMEETIKA
KEEMIA
VÄRVIDE
ROHU
DROOGIDE** ine.

TALLINN,
Viru tän. 9.

kaupade suurlaad.

Müük suurel ja väikesel
arvul soodsate hindadega.

A.-s. Mey & Landesen.

Aurujõul riidevärvimise, pleekimise, apre-
deerimise ja keemilise puhastuse tööstus

B. SCHOCHER & Ko.

JAHU TÄN. 3-b. KÕNETR. 468-35

**SAABUVAKS
KEVADHOOAJAKS**

MOODSAID KLEIDI-
RIIDEID, SUUR VALIK
TRÜKITUD UUDIS-
MUSTREID JA SALLE,
PARIMAD COTTON-
SUKKE JA SOKKE,
PITSE JA PAELU,
SUPELUS- JA VÕIMLE-
MISTRIKOOSID jne.

VALMISTAB

A.-S.

O. KILGAS

VABRIK: TALLINN,
VOLTA 3.

Ainult

GLORIA

sukki

kannab elegantne daam, mis
uue väljatöötamise tõttu on
nägussaimad ja parimad
Valmistame ka moodsaid

meesterahva sokke

Gloria märgiga.

TALLINN, telefon nr. 456-79.

Briljante,

kuld-, hõbe- ja kristallasju ja valgeid
pandikviitungeid ostab kõrge hinnaga

L. Krasnokutsky ja Poeg.

Kuninga tän. nr. 6. Telefon nr. 431-59.

Ostke ainult kodumaa tööstussaadusi!

A.-s. Rauaniit

soovib suurimas valikus ja parimas
headuses

moodsaid hooaja uudiseid
kleidi-, mantli-, voodri- ja triko-

riideid

Vatini sukki, sokke, trikoopesu, kõla-
pitse, paelu jne.

Ostke meie vabriku kaupu ja veenduge ise nende headuses!